

NOVADNIEKS

OTRDIEN,
1990. gada 2. oktobrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 117 (6121)
Maksa 3 kcp.

Kāpēc skolotājs Tillers nedzied?

— Vienmēr ir kāds, kas tā pa-
jautā sabiedrībā, kur visi uzsākuši
kopīgu dziesmu. Bet man tā dziedā-
šana apņikusi kā zobu sāpes. Un tad
es labāk sliekti dziedu. Bet vislabāk
— pie sevis kaut ko dungoju...

«Sausmas,» es nodomāju (jūs,
droši vien, arī). «un tas ir dzie-
dāšanas skolotājs!» Bet Oskars
Tillers neapšaubāmi ir skolotājs.
Un jau piekto gadu Aglonas inter-
nātskolās zēniem un meitenēm
zinīs māca dziedāt, klausīties un
vaprast mūziku.

Aglonas internātskolā vairāk
kā citās rajona skolās pievērsu-
šies muzikālajai audzināšanai.
Tāpēc skolotājam Tilleram kopā
ar kolēģi Didzi Vanagu darba
daudzum daudz. Sevišķi, ja to
grib labi, pret sevi un bērniem
godīgi padarīt. Tā nu skolotājam
Tilleram nedēļa ir jādzied desmit
dziedāšanas stundās, vēl — skolas
estrādes ansambļa, vokālā an-
sambļa, kora un mūzikas fakul-
tativajās nodarbībās. Sava reize
spēlēšanai arī deju laukumā un
dziedāšanai skolotāju korī. Nu,
lūk, pat tikai aptuveni nojaušot,
kas tā ir par slodzi, nav brīnums,
ka ikdienā mūzikas skolotājs ne-

staigā dziedādams un gavilē-
dams, un uz kopīgu padziedāšanu
vairs nav tik ātri kā mēs — ama-
tieri — pamudināms.

Bet rajonā dzird runājam, ka
internātskolā spēcīgi mūziķu kad-
ri. Ka muzikālā audzināšana ar
katru gadu uz augšu vien ejot.
Un tie, kas kādā pasākumā šīs
skolas bērnu muzicēšanu dzirdē-
juši, tik drīz to vis neaizmirst.
Protams, pedagogu nopelns. Bet cik
viegli tas nāk?

— Grūti. Tik daudz kā mums
frūkst — grāmatu, literatūras, instru-
mentu, skaņu un video ierakstu. Ta-
gad ir pārejas posms. Sāk nākt ma-
zajiem grāmatas — normālas, inte-
resantas. Tajās nav vairs tikai dzie-
dāšana, un komplektā ir arī skaņu-
plates. Bet lielākajās klasēs! Tā arī
«buramies» pa vecajām grāmatām.
Vajadzētu skolās kopējamās maī-
nas. Cik gan laika neaiziet diktējot,
uz tāfeles un burinācās rakstot. Nav
mums speciāli bērniem ražotu, vieglu
instrumentu. Iepūš bērns trīsreiz
kādā no lielajiem, un viņam jau gal-
va griežas...

Un kāda gan mums laukos mūzi-
kas dzīve! Apņik gan skolotājam,
gan bērniem mācīties «sausu» mate-

riālu, «nedzīvu» mūziku. Braucam,
protams, skafāmies, klausāmies. Bet
koncertzālēs, operā būtu jāpavada
puse stundu. Pēc tam — recenzijas.
Tā ir tā atšķirība starp lauku un liel-
pilsētas skolotāju.

Jau mazākajās klasēs jā māca šī
kaut vai «paīk», «nepaīk» uztvēre.
Izvēle nāks vēlāk — gribu es šo
mūziku vai negribu. Bet mūsu bērni
pierod negribēt. Jo nepazīst. Būtu
vismaz videoieraksti, filmas. Bet ir
— atskanotājs un klavieres. Nezinu,
kā citiem skolotājiem, bet mūziķiem
frūkst nopietnas literatūras, informā-
cijas, materiālu. Un gandrīz neko
nedod apkārt braukāšana un piered-
zes «smelšanās».

Katram ir savi profesijas noslēpu-
mi. Katram pašam jāatrod savs darba
siļķis, sava stunda. Pavisam citādi
būtu, ja mēs varētu brīvi braukt uz
citām valstīm. Jo nezinām jau, kā
strādā tur, kādu mūziku māca, un
galvenais, kā. Aizbrauc tie, kas no-
pelniem bagāti un no viņiem jau
nekādu informāciju nevar «izvilkt».

Kā strādāt, lai bērniem būtu
prieks! Koris — tas taču ir šausmīgs
darbs. Pēc stundām bieži nav spēka
ne pašiem, ne bērniem. Dziedam no
rīta. Dara viņi to melno darbu, arī
— ar puņķiem un asarām. Un, kad
nu ir tā reize, kad jādzied — et-
skaites koncerts, Dziesmu svētki, —
nodzied, bet... prieka vairs nav,
svētku nav. Tiem, kas klausās, ir.

Tas ir sarežģīti. Es negribu būt
vagnars. Pats sev nepaīku, kad lieku,
mācu. Gribas būt skolotājam — kon-
sultantam. Kā mājās, kad bērnam
pamāca to, ko viņš neprot. Bet mēs
— bubuļi bieži vien — ne skolo-
tāji. Vispār ar skolotājiem būtu jā-
slēdz līgumi. Viņiem jābūt līmenī,
jāpār kvalifikācija. Daudzus taču skol-
ai pat tuvumā laist nevarējām.

...Ar tādu sistēmu, kā pie mums,
es negribētu visu mūžu par skolo-
tāju nostrādāt. Visu mūžu taču
ar jaunām idejām jābūt. Mācīt —
tas ir radošs process. Un visu mūžu.
manuprāt, tas nav iespējams... Kad
sāku strādāt, sapratu, ka skolotāja
nolaidība ir noziegums! Un kad aiz
tā nolaidīgā nāk cits, tad... Tad nu
ir tā, kā man, kad bija ierāk kā tukšā
vieta. Uz tā laika stundu konsekt-
tiem man ir piezīmes: «Ārprāts!»,
«Šausmas!», «Kas te notiek!», «Kā
te izturēti!...» Bet kaut kā tie sākuma
gēdi pagāja nemanot.

Redzēs, kā būs, kad viņi no skolas
aizies. Jo tas, ja tagad kāds
māc smuki nodziedāt, nav kritērijs.
Galvenais ir tas, kas viņos paliks.
Un, ja viņiem mūziķa būs vajadzība,
ja viņi dziedās, ies uz koncertiem,
tikai tad es būšu savu darbu izdarī-
jis.

...Teica skolotājs un šķiet,
aiziedams viņš tomēr kaut ko
dungoja.

Skolotāju uz sarunu mudināja
Silvija JOKSTE

Dienas kārtībā — melioratoru problēmas

Aizrāvušies ar smago laika apstākļu un nepadarīto darbu
analizēšanu, mēs šovasar, izrādās, esam piemirsuši meliora-
torus. Pirms pāris dienām rajona kolhozu un padomju
saimniecību un melioratīvo sistēmu pārvaldes zonu meliora-
torus aicināja kopā, lai pārrunātu daudzus svarīgus jautā-
jumus. Un, kā jau visur, neiztika bez problēmām.

Un pirmā problēma — pavisam prozaiska. Rajona kopsaim-
niecības pārstāvība tikai divpadsmit speciālisti. Kā var nopietni
strādāt, ja puse no ieinteresētajām personām nelerodas? Tiesa,
«Vārkavā», K. Marksa kolhozā, «Vanagos», «Rušonā» un «Gai-
lišos» nemaz nav savu melioratoru. Un nav arī neviena cita
speciālista, kam būtu uzdots šāds pienākums. Izskatās, ka šajās
saimniecībās valda pārliecība — meliorācija ir otrās vai pat trešās
šķiras tema.

Bet par ko sprieda tie, kuri bija ieradušies? Pār iekšsaimniecību
sistēmu kopšanas darbiem šovasar un par to, ko plānot nā-
kamgad. Pēc pirmajiem aprēķiniem var spriest, ka plānoto darbu
apjoms gada deviņos mēnešos izpildīts par 65 procentiem. Bet
šie skaitļi nebūt nenozīmē, ka tā arī ir, jo vienīgi kolhoza «Zelta
vārpa» melioratore Anna Kirilova iesniedza ziņas par šovasar
izdarīto. Tur ir gan krūmu ciršana grāvjos un pie ceļiem, atvašu
pļaušana grāvjos, izteku tīrīšana un remonts, aku tīrīšana un
remonts, grāvju stiprināšana, grāvju rakšana un dažādi citi darbi.
Agrorūpnieciskajā apvienībā atzīst, ka šajā saimniecībā strādā
viens no nedaudzajiem meliorācijas speciālistiem, kas centīgi
kārtīgi un ar lielu atbildību pilda savus pienākumus.

Sanāksmē bija jānoskaidro, kādas iespējas nākamajā gadā ir
veikt kapitālos remontdarbus par pašu saimniecību līdzekļiem.
Kaut kāda skaidrība bija tikai nedaudz. Vienīgi «Zelta vār-
pas» un kolhoza «Ezerciems» melioratori solījās sameklēt līdzek-
ļus, kaut gan, piemēram, «Ezerciemā» finansiālais stāvoklis ne-
maz nav spožs.

Bet pārējie? Loti smags stāvoklis ir kolhoza «Vanagi» centrā,
kur viss pludo. Nav nekādu prognožu par iespējamo risinājumu.
Jo pārstāvju no saimniecības nebija. Meliorācija tur izdarīta
septiņdesmito gadu sākumā. Iepriekšējās kolhoza vadības nolā-
dības dēļ, kad laikus netika ziņots par trūkumiem, sistēma tagad
nopietni jāremontē.

Rajonā ir daudz tādu vietu, kur meliorētajām platībām vajā-
dzīgs kapitālais remonts. Bet atsauce no saimniecību puses ir
niecīga. Kaut gan šim nolūkam būtu vajadzīgi tikai pāri tūkstoši
rubļu. Piemēram, kolhozā «Dubna» jau piecus vai sešus gadus
pludoja apmēram trīsdesmit hektāri Brodūžos. Izrādās, ka valnīgs
bija viens kolektors, kur sabrukušas caurules. Iespējams, ka tāi
vietai kādreiz bija iegrimis kāds traktors vai smagā mašīna. Un
spjedienu rezultātā kolektors sabojājies.

Melioratīvo sistēmu pārvaldē tagad ir izveidots mehānizēts
posms, kas turpmāk varēs nodarboties ar kapitālo remontu. Viņiem
ir drenu skolotājs, ir daudzkausu ekskavators. Un speciālists ar
pieredzi var diezgan ātri noteikt, kur meklējama vaina. Nav
nekādas vajadzības, kā to dažs iedomājas, meliorāciju izdarīt
no jauna.

Tā bija viela pārdomām sasauktajiem saimniecību pārstāvjiem.
Gada beigās visi nāks kopā vēlreiz, lai tad jau tieši un kon-
krēti pateiktu, ko katrs būs spējīgs savā saimniecībā izdarīt.

Tas, ka nesek ekspluatācijā nodotam objektam vajadzīgs re-
monts, protams, nav patīkami. Bet tā varētu arī nebūt, ja paši
saimniecību speciālisti biežāk atrastos objektos, kad tur notiek
visi darbi. Būvorganizācijās gan ir tehniskie uzraugi, taču viņiem
jāuzmana vairāki objekti. Protams, ka katru dienu viņi tur nespēj
būt. Tāpēc pašiem saimniekiem jāliek aiz auss, ka arī no viņiem
atkarīga nododamo platību kvalitāte. Vēlāk jau ir vienkārši visu
vainu novelt uz celtniekiem.

Soruden ekspluatācijā nodeva vairākus lielus objektus kolhozos
«Rožupe», «Sarkanā ausma», «Galēni» un «Zelta vārpa». Bija arī
mazāki zemnieku saimniecībās — Upmalas pagastā pie Jāņa
Pastara un Galēnu pagastā pie Sērmajiem un Čaunāniem. Tā
nu ir savā ziņā sarežģīta un piņķerīga lieta, jo zemnieks taču
nevar melioratoriem atvēlēt visus savus laukus uzreiz. Pa tīru-
minām vien... Liela nēmsāns un daudz jāmaksā. Ja vēl gadās
tā, ka jābūvē arī ceļš, tad hektārs izmaksā pat divarpus tūksto-
šus rubļu. Mazais darbu apjoms sadārdzina, un būvnieki arī visai
nelabprāt ķeras pie tādiem objektiem. Bet agrorūpnieciskajā ap-
vienībā pieteikumus meliorācijai vai cita veida palīdzībai uzrak-
stījuši 44 zemnieku saimniecību īpašnieki.

Tagad spriež tā: sak, cik labi būtu, ja būtu saglabājušies grāv-
ju arkli, ar kādiem strādāja piecdesmitajos gados. Tādu arklu
vilka trīs «stāļineci», toties kāda izstrāde... Dienā varēja vinnēt
vairākus kilometrus. Tagad lielus un mazus grāvjus rok ar ek-
skavatoru, pa dienu tikai nieka simts metrus tiek uz priekšu. Un
daudzās zemnieku saimniecībās nemaz tādu pūļu nevajag — tikai
pāris vietās ar grāvja arklu pārbraukt. Un nebūtu tad lielo ūdens
lāmu. Šovasar par to varēja skaidri pārliecināties.

Vairāk uzmanības jāvelta būvniecības objektu sagatavošanai —
jāizcērt koki, lai kaudzēs varētu vien celmus sastumt. Pieredze
rāda, ka saimniecību neizdarības dēļ melioratori nevar strādāt.
Tā ir, piemēram, Lēņina kolhoza objektā «Lielie Urči» un
Jaunaglonas lauksaimniecības skolas objektā «Spuldziņi», kur
jau vairākas ziemas gatavojās gan, bet tā arī nav novākuši ap-
augumu. Un melioratoriem tas, protams, ir legants aiziet uz citu
objektu, jo nosauktie divi objekti ir samērā sarežģīti.

Secinājumus katrs var izdarīt pats.
Melioratoru sanāksmē pārrunāto pierakstīja
Lidija KIRILLOVA

● Vēlreiz par rakstu «Komunisti mīl naudu» un P. Romanova atbildi

Ne jau popularitātes dēļ...

Uzmanīgs lasītājs būs ievēro-
jis, ka ne ar pušplēstu vārdu
savā materiālā «Komunisti mīl
naudu» (8. 09. 90.) neesmu apšau-
bījusi nedz P. Romanova vaļsirdi-
bu, nedz arī citas personiskās
rakstura īpašības. Esmu tikai
konstatējusi reālos faktus un
izmantojusi dažas rindas no ap-
sveikuma, kurš (kā dažreiz ar
apsveikumiem mēdz būt) izrādī-
jās tikai skaisti vārdi vien.

Man tiek pārņemta neiecietība
(P. Romanova rakstā krievu valodā — безпardonность). Tikai,
lūdzu, ņemiet vērā, ka šoreiz ne
jau man vien, bet arī vairāk
nekā tūkstošiem bērnu, viņu ve-
cākiem un skolotājiem, kuri
spiesti knapināties pielāgotās,

dažviet — pat nožēlojamās, ap-
tuveni četrdesmit pieciem simtiem
skolēnu paredzētās telpās!

P. Romanovs raksta: «Nevar
kategoriski apgalvot, ka neviens
no mums nav iedzilnājis skolas
problēmās». Es, starp citu, to
nemaz neapgalvoju. To P. Ro-
manovs savā rakstā patš uzskā-
tāmi parāda, paziņojot, ka 1989.
gadā partijas rajona komitejas
ēkas ekspluatācijas izdevumi bija
15 tūkstoši rubļu. Bet no skolas
par vienas zāles īri mācību gada
laikā tiek taču prasīti 56 tūk-
stoši rubļu...

Nē, ne jau jūsu vaļsirdību,
cienījamais P. Romanov, es šo-
brīd apšaubu, bet gan jūsu or-

ganizācijas godaprātu. Un ja es
to daru, ja iestājos par skolu,
kurā esmu mācījies, tad nebūt
ne tā iemesla dēļ, uz kuru nepār-
protami norādīts jūsu atbildē
man.

Nekad savā mūžā un žurnālis-
tes gaitās neesmu rakstījis
savas popularitātes dēļ. Šis mērķis
lai paliek tautas mīlestības ie-
kārošanā un iekārošanā pieredzē-
jušu personu un organizāciju
ziņā.

Silvija JOKSTE,

rajona Tautas deputātu pado-
mes deputāte, laikraksta «No-
vadnieks» nodaļas vadītāja

Kā būt tālāk?

vadītājam

Pēdējā laikā aizvien biežāk skan dažāda rakstura jautājumi, pārmetumi un izdomājumi par tirdzniecību, tās vadītājiem un tirgotājiem. Tapēc rodas jautājums: kā būt tālāk, kā virzīt darbu, domājot par nākotni?

Šobrīd mūsu valsts tautsaimnieciskajā kompleksā, tai skaitā — arī patērētāju kooperācijā, notiek dažādi sarežģīti procesi. Un vispirms vērojams nežēlīgs preču bāds, kurš arvien pieaug, inflācijas procesi, nesabalansētais tirgus un sabiedrības stingrās prasības pret tirdzniecību. Taču jāatzīmē, ka šajās ekonomiskajās deformācijās galvenokārt vainojami preču ražotāji. Tas viss patērētāju kooperācijas organizāciju vadītājiem liek nodarboties ar īslaicīgu, dažreiz — pat ļoti mazsvarīgu, problēmu risināšanu. Līdz ar to viņi nevar risināt perspektīvos jautājumus — par nozāres tehnisko modernizēšanu un tās ievirzīšanu mūsdienīgās sliekšņos.

Tomēr gan tirgotājiem, gan pircējiem jāņem vērā, ka ažiotaža preču pieprasījumā nevar būt bezgalīga. Tādēļ mums nepieciešams nopietni un pārdomāti organizēt darbu, kurš virzīts uz visu darbības nozaru attīstību, lai to saturs atbilstu šodienas un nākotnes pircēju, kā arī strādājošo prasībām. Tapēc turpinās vairāku jaunu tirdzniecības objektu celtniecība un projektēšana. Tiesa, lēni notiek tirgus paviljona projektēšana Preiļos, lai gan līdzekļi šim nolūkam ir, taču nav celtniecības organizācijas, kas varētu šo celtniecību veikt.

Vēl arvien turpinās pastiprināta preču izpirkšana, kas dod iespēju nodrošināt preču apgrozījuma pieauguma augstus tempus. Taču šis apstākļi negatīvi ietekmē psiholoģiju: ir grūti izprast, kāpēc nepieciešams pastāvīgi rūpēties par materiāli tehniskās bāzes nostiprināšanu un pilnveidošanu. Haotiskās tirdzniecības un ažiotažas dēļ jūtam pavisāmā tirdzniecības tehnoloģijas ieviešanu, pircēju apkalpošanu un pakalpojumu sniegšanu. Citiem vārdiem, vērojama apkalpošanas kultūras līmeņa pazemināšanās. Taču tas notiek ne tikai tirdzniecības darbinieku vainas dēļ.

Mēs nedrīkstam neredzēt, ka valstī sācies tirgus attiecību veidošanās process, kad arī mums — patērētāju kooperācijai — rodas virkne agrāk nebijušu grūtību. Izveidojoties tirgus attiecībām, pēc pilnīgi citiem noteikumiem nākas veidot attiecības ar preču ražotājiem, kopsaimniecībām, akciju, nomas, privātajiem un citiem uzņēmumiem un organizācijām. Tas viss rajona patērētāju kooperācijas uzņēmumiem un organizācijām liek ņemt vērā šo procesu sarežģītību un mūsdienīgumu.

Pašreiz, kad notiek visas sabiedrības dzīves tālāka demokrātizācija, ļoti svarīgs uzdevums ir iesaistīt pēc iespējas vairāk patērētāju kooperācijas paju biedru kooperatīva pašpārvaldē. Paju biedru ievēlētājiem pārvaldes un kontroles orgāniem ir jābūt reālām tiesībām, lai tie varētu celt savu lomu un paaugstināt darbības efektivitāti.

Rajona patērētāju biedrību savienības vadības pamatā ir pašpārvalde, plaša demokrātija, atklātums un tās biedru aktīva līdzdalība visu tās darbības galveno jautājumu izlemšanā. Augstākais pārvaldes orgāns ir rajona patērētāju kooperācijas pilnvaroto sapulce.

No teiktā varam secināt, ka būt par patērētāju kooperācijas paju biedru nerozīmē tikai iespēju iegādāties kādu paaugstināta pieprasījuma preci, bet tas uzliek par pienākumu arī aktīvi darboties, lai sekmētu patērētāju kooperācijas tālāku attīstību un izaugsmi. Diemžēl šodien to nevar teikt par samērā daudziem paju biedriem. Ir atsevišķi paju biedri, kuri par galveno mērķi izvirzījuši kritizēt patērētāju kooperāciju vietā un nevieta, graut tās autoritāti, praktiski izvērsot darbību tās saimnieciskās un finansālās darbības pavājināšanai.

Rajona patērētāju biedrību savienības valde ir atbildīga par tai piederošo preču un materiālo vērtību, naudas līdzekļu un citas mantas saglabāšanu un preču realizāciju atbilstoši pastāvošajiem tirdzniecības noteikumiem. Tapēc nav pieļaujama iejaukšanās

tās reģlamentētajā darbībā, jo visa tās darbība, kas saistīta ar preču sadali, tirdzniecības normu, vietu un laiku izmaiņām, kuras tiek izdarītas, atbilstoši konkrētai situācijai, tiek saskaņota ar rajona Tautas deputātu padomes izpildkomiteju.

Veikalu, ēdnīcu un citu rajona patērētāju biedrību savienības pašu saimniecības uzņēmumu darbu pastāvīgi kontrolē kooperatīvās kontroles komisijas, kuru skaitu un sastāvu nosaka rajona patērētāju biedrību savienības pilnvaroto sapulce. Komisijas pil-

trūkst rajona tirdzniecības tīklā. Bet patlaban situācija ir šāda: rajona uzņēmumos 7 mēnešos saražota produkcija par vairāk nekā 15 miljoniem rubļu, bet rajona veikalos nonākušās preces tikai mazliet vairāk nekā par 150 tūkstošiem rubļu.

Varu atzīmēt, ka patērētāju kooperācijas sistēmas ražošanas uzņēmumos gada tiek saražota produkcija par vairāk nekā 7 miljoniem rubļu, un tā visa tiek realizēta mūsu rajona tirdzniecības un sabiedriskās ēdināšanas tīklā. Bez tam esam decentrali-

Par situāciju tirdzniecībā savas pārdomas izsaka Preiļu rajona patērētāju biedrību savienības valdes priekšsēdētājs L. SUSTOVS

da savus pienākumus, balstoties uz statūtiem un nolikumu, ko apstiprina pilnvaroto sapulce. Komisiju darbu koordinē valde, savukārt savas funkcijas komisijas veic tiešā sadarbībā ar valdi, vietējo Tautas deputātu padomju pastāvīgajām komisijām, sabiedriskajām organizācijām.

Rajona patērētāju biedrību savienības valdes, tās saimnieciskā aprēķina uzņēmumu un organizāciju darbu kontrolē revīzijas komisija. Savā darbībā tā balstās uz nolikumu, ko apstiprina pilnvaroto sapulce, un pilnvaroto sapulcei komisija sniedz pārskatu par veikto darbu.

Sodien visu prātus nodarbina preču sadale un pārdale, bet veikalu plauktos preču paliek arvien mazāk. Nevar vairs strikti izdalīt, kas ir deficīts, bet kas nav. Tad nu katrs cenšas ņemt tik cik var. Tādā situācijā nopietni jāmeklē iespējas preču masas palielināšanai. Seit savu ieguldījumu varētu dot ražošanas uzņēmumi, kuri ražo plaša patēriņa preces un atrodas mūsu rajona teritorijā. Pirmais ceļš būtu tā saucamā virsplaņa produkcija, kurai vajadzētu nonākt rajona tirdzniecības tīklā. Otrs — slēdzot līgumus ar saražoto preču pircējiem, panākt, lai radītu iespējas papildus iepirkt plaša patēriņa preces, kuru šodien ļoti

zēti iepirkuši papildus iedalītajiem fondiem preču resursus par vairāk nekā viens miljons 400 tūkstošiem rubļu (konditorejas izstrādājumus, dārzeņu konservus, sulas, majonēzi, olas, apavus, šūtas izstrādājumus, galantērijas, saimniecības un citas preces). Lai nodrošinātu rajona iedzīvotāju vajadzības, Saldus un Cēsu rajonos plānojam iepirkt 500 tonnas kartupeļu.

Daudz dzirdam spriežot, ka mūsu rajona veikalos preču esot mazāk nekā citos rajonos, ka sliktāks to sortiments. Citi savukārt uzdod jautājumu: «Ar ko tad jūs pildāt plānus, jo preču, lūk, vispār nav». Es nevaru tam pilnībā piekrist. Preču masa liekoties nav mazāka kā iepriekšējā gadā, kad plauktos bija ko likt, bet ir krasi pieaudzis pieprasījums, kas pārsniedz piedāvājumu. Līdz ar to palielinājies preču apgrozījums. Par sortimentu varu sacīt — patiešām mums ir preces, kuru varbūt nav kaimiņu rajonā, un otrādi. Jo tas atkarīgs no piegādātāja, ražotāja un arī pieprasījuma attiecīgajā reģionā.

Lai par to pārliecinātos, paskatīsimies, kāda bijusi preču faktiskā realizācija 1990. gada pirmajā pusgadā un 1989. gada pirmajā pusē.

Zīnas par fondu izņemšanu Preiļu patērētāju biedrību savienībā 1990. gada pirmajā pusgadā salīdzinājumā ar 1989. gada pirmo pusgadu

Preces nosaukums	1989. g. I pusg.	1990. g. I pusg.
Putnu gaļa (tonnās)	503.5	570.1
Desu izstrādājumi (tonnās)	174.6	181.4
Zivis (tonnās)	228.1	223.5
Silķes (tonnās)	11.5	18
Sviests (tonnās)	142.3	144.3
Augu eļļa (tonnās)	43.9	46.8
Tauki (tonnās)	11	14.3
Margarīns (tonnās)	115.8	66
Piens un piena produkti (tonnās)	3002	3169.4
Piena konservi (tūkst. nos. kārbas)	101	126.7
Siers (tonnās)	42.4	52.3
Gaļas konservi (tūkst. nos. kārbas)	25	42.4
Zivju konservi (tūkst. nos. kārbas)	388.2	518.4
Dārzeņu konservi (tūkst. nos. kārbas)	409.1	229.1
Augļu un ogu konservi (tūkst. nos. kārbas)	442.7	314.5
Olas (tūkst. gab.)	3430.5	2794.4
Cukurs (tonnās)	571.7	600
Konditorejas izstrādājumi (tonnās)	394.5	391.3
Ievārijumi, džemi, povidla (tūkst. nos. kārbas)	82.8	205.3
Sāls (tonnās)	406	272
Milti (tonnās)	328.9	393.7
Raugis (tonnās)	14.8	20.7
Putraimi (tonnās)	451.3	494.5
Makaroni (tonnās)	130	134.6
Degvīns un likieri (tūkst. dekalitru)	18.2	17.5
Vinogu vīns (tūkst. dekalitru)	31.2	24.8
Sampanietis (dekalitros)	2.8	3.1
Konjaks (dekalitros)	1	1
Alus (tūkst. dekalitru)	65	60.4
Limonāde (tūkst. dekalitru)	43.2	50.2
Saldējums (tonnās)	43	45
Saimniecības ziepes (tonnās)	13.3	22.7
Tabakas izstrādājumi (tūkst. rbl.)	453.4	406.8
Kokvilnas audumi (tūkst. rbl.)	262.5	304.5
Vilnas audumi (tūkst. rbl.)	126.6	163.4
Zīda audumi (tūkst. rbl.)	150.2	148.4
Linu audumi (tūkst. rbl.)	43.3	62.7

Apģērbi (tūkst. rbl.)	1391.8	1567.3
Importa apģērbi (tūkst. rbl.)	705	636.3
Kažokādu izstrādājumi (tūkst. rbl.)	63.1	60.5
Galvassegas (tūkst. rbl.)	30.3	25.5
Trikotāža (tūkst. rbl.)	1445.7	1557.4
Importa trikotāža (tūkst. rbl.)	302.9	208.9
Zekes (tūkst. rbl.)	456.4	463.6
Importa zekes (tūkst. rbl.)		55
Ādas apavi (tūkst. rbl.)	512.2	606.4
Importa apavi (tūkst. rbl.)	234.7	256.4
Gumijas apavi (tūkst. rbl.)	155.8	76.2
Tualetes ziepes (tūkst. rbl.)	47.8	130.9
Parfimērija (tūkst. rbl.)	500.2	661.9
Galantērija (tūkst. rbl.)	801.3	1120.9
Mēbeles (tūkst. rbl.)	699.8	673.9
Importa mēbeles (tūkst. rbl.)	36.7	7.4
Paklāji (tūkst. rbl./m ²)	197.4	258.6
Pulksteņi (tūkst. rbl.)	147.9	157.1
Papīrs un kancelejas preces (tūkst. rbl.)	97.2	196
Velosipēdi (gab.)	630	505
Mopēdi (gab.)	167	90
Motocikli (gab.)	77	62
Sporta preces (tūkst. rbl.)	128.4	129.5
Radiouztvērēji, radiolas (gab.)	686	776
Televizori (gab.)	663	569
Magnetofoni (gab.)		582
Juvelieru izstrādājumi (tūkst. rbl.)	94.4	150.9
Ledusskapji (gab.)	287	498
Veļas mazgājamās mašīnas (gab.)	466	857
Zāģmateriāli (m ³)	200.9	175.7
Cements (tonnās)	538.5	948.7
Apdares kiegēļi (tūkst. gab.)	78.4	118.8
Silikātkiegēļi (tūkst. gab.)	349.4	427.8
Siferis (tūkst. nos. loksnes)	387.2	492.3
Gāzbetona bloki (m ³)	881.9	462
Koka skaidu plāksnes (m ³)	31	22.4
Koka vīln. plāksnes (m ²)	6.1	8.6

Skaitļi liecina, ka preču masa bijusi. To apliecina arī tas, ka 1990. gada pirmajā pusgadā preču mazumtirdzniecības apgrozījums bija 32193.5 tūkstoši rubļu, kas ir par 3197.9 tūkstošiem rubļu vairāk nekā attiecīgajā periodā pagājušajā gadā. Jāpiezīmē arī, ka preču masa mūsu noliktavās, salīdzinot ar normatīvu, samazinājusies par 3874.2 tūkstošiem rubļu.

Daudz dzirdam pārmetumu — kas tad pērk un izpērk šīs preces? Es viennozīmīgi varu atbildēt — pircēji. Jo tādēļ jau pastāv tirdzniecība, lai pārdotu. Tā kā pieprasījums ievērojami pārsniedz piedāvājumu, ieviesti ierobežojumi uz vairākām preču grupām, lai šīs preces varētu iegādāties rajona iedzīvotāji. Ir vesela virkne preču, kuras pārdod tikai rajonā dzīvojošajiem paju biedriem (uzrādot paju biedra apliecību), preces, kuras pārdod, uzrādot republikas vizitkarti, un ir preces, kuras pārdod pēc iepriekšējiem pasūtījumiem ieb pieteikumiem.

Minētie ierobežojumi mainās atbilstoši situācijai. Ja uz kādu preci rodas ažiotaža, tiek noteiktas normas vienam pircējam, ieviesti tā saucamie taloni utt. Tapēc gan situācija, gan tirdzniecības normas rajonos var būt dažādas, jo tās nosaka vietējie apstākļi un esošie preču resursi.

Paaugstināta pieprasījuma preču pārdošana pēc iepriekšējiem pieteikumiem 1990. gada 8 mēnešos

Ledusskapji — 363 gab., tajā skaitā 13 — ar sagādes apvienības starpniecību lauksaimniecības produkcijas piegādātājiem.

Veļas mazgājamās mašīnas — 852 gab., 14 — lauksaimniecības produkcijas piegādātājiem.

Televizori — 733 gab., 17 — lauksaimniecības produkcijas piegādātājiem.

Sujmašīnas — 89 gab.

Sekcijas — 72.

Garnitūras — 72.

Dīvāni — 258 gab., 8 — lauksaimniecības produkcijas piegādātājiem.

Ir divi pilnīgi pretēji viedokļi par vizitkaršu pielietojumu. Protams, tirdzniecības darbiniekiem ideāls variants būtu, ja pircējs ievērotu elementāru prasību un bez atgādājuma uzrādītu vizitkarti vai bez apvainojuma paskaidrotu, kāpēc tās nav. — Īsreiz, varbūt nevis pārdevējam, bet gan pircējiem, kuri stāv rindā. Ir taču melns uz balta rak-

stīts: «Iepērkoties, uzrādiet vizitkarti». Taču šajā laikā, kad veikalu plaukti kļūst arvien tukšāki, diezin vai cilvēkiem būs šis apzinīgums. Nevienš, godaprāta mudināts, šo vizitkarti pa gaisu nevicinās. Tapēc pārdevējam tomēr jābūt prasīgam. Vienīgi gribētu, lai iedzīvotāji, tāpat — rajona cienījamie deputāti, būtu ar vienādām prasībām. Jo pēdējā laikā bieži gadās tā, ka pilsētas deputāti un izpildkomiteju darbinieki ir pret, bet raiona — par stingru šo prasību ieviešanu.

Mazliet par hitēm un biteniekēm. Pfc biškopiņas biedrības zinām rajonā ir 7300 bišu saimes. Tas būtu apsveicami, ja vien būtu medus.

Bišu piebarošanai saskaņā ar Ministru Padomes noteiktajām normām (15 kg vienai saime nepieciešams un tiek realizēta, 109 tonnas cukura, 1990. gadā ar sagādes apvienības starpniecību iepirkti 250 kilogrami medus. Rodas jautājums: «Cik lietderīgi nodarboties ar biškopību ieb kur paliek medus?»

Bez tam biškopiņas biedrības sniegtās ziņas Ministru Padomei par bišu saimju skaitu nesaskan ar mums sniegtajām zinām, proti — ir 1400 saimes. Bet cukura fondi iedalīti 5900 bišu saimēm.

Rajona patērētāju biedrību savienības valde ar izpildkomiteju un biškopiņas biedrību vienojusies, ka nākamajā gadā cukuru bišu piebarošanai vispirms realizēs tiem biškopiņiem, kuri būs noslēguši līgumus par medus pārdošanu sagādes apvienībai. Arī cukura daudzums būs atkarīgs no pārdotā medus daudzuma.

Nobeidzot šo rakstu, gribu aicināt paju biedrus un visus, kuri ikdienā apmeklē mūsu rajona kooperācijas veikalus, ēdnīcas, sagādes punktus, izmanto mūsu pakalpojumus, saprast, ka pārdot var tikai to un tik, cik ir saražots. Mēs nevaram uzņemties atbildību par visām tām deformācijām, kas notiek ražošanā. Taču apzināties, ka arī mēs esam Latvijas Republikas iedzīvotāji un esam tiesīgi uz tādu pašu cilvēka tiesību nodrošinājumu kā pārējo tautsaimniecības nozaru darbinieki. Nav patīkami, un, domāju, lielam lielais vairums mūsu sistēmas darbinieku nav arī pelnījuši, lai viņus atļiāti, reizēm pat ciniski apsaukātu par spekulantiem, rīnām, neliešiem, zagiem, mafijām.

Kad nekaunējas lamāties

Stāsta: tas bijis Ulmaņa laikos un tēpat mūsu Preiļos. Kāds iereibis vīrs uz ielas skaļi runājis, liefojot lainu vārdus. Policists viņu uzreiz ievērojis un, kā saka, piestādījis «rēķinam»: par parādīšanos iereibušam sabiedriskā vietā — lats, par lamāšanos — arī lats. Samaksājis soda naudu, vīrs no sirdēstiem par viņam nodarīto «pārestību» atkal nolamājies. Un atkal nācies viņam maksāt latu. Vairs nelamājies, aizgājis rāms.

Jā, vecajos labajos laikos kārtībniekiem bijušas tiesības (un pienākums) sodīt katru, kurš publiskā vietā rupji runājis. Proti: atļāvis lamu vārdus, jēlības, cilvēka cieņu aizskarošus teicienus.

Gan staigāt, sēdēt, ēst, gan jo sevišķi — runāt topošais cilvēks mēcās gimenē. Ja tēvam, mātei rupja mute ikdienā, ko var gaidīt no viņu atvasēm?

Briesmīgi ir klausīties, kādā valodā Preiļu centrā sarunājas jaunieši, sevišķi tad, kad ir iereibuši. Katrs otrs vārds — kā gļotains splāviens. Pie krieviskās cilmes lamuvārdiem (mēs zinām, cik neķītri tie zaimo mēti, sievieti vispār) pat latvieši ir tik ļoti pieraduši, ka gānās bez kaunēšanās, gluži vai automātiski. Vai ir kaut reizīti padomājuši, ko viņu brāvētibā sacītais nozīmē latviešu valodā?

Bēdīgāks ir nevis tas, ka nav lēmumu, likumu, nav kārtībnieku,

kas par neķītru valodu sodītu. Sodīšana taču ir pats pēdējais līdzeklis. Sekas, bet jāmeklē cēloņi. Kādā vidē mūsu jaunieši apgrozās, no kā viņi mēcās lamu vārdus? Nerunāt pašam rupjus vārdus un nepieļaut tādu runāšanu savā tuvumā.

legaumē: ja tev jāsaka kāda nepatīkama patiesība, tad ietērp to patīkamos vārdos. Un: ja tu nevari piekrist un negribi pretim runāt, tad ciet klusu.

Ir tiesa: vēl netiekam galā ar slepkavniekiem, vēl zog zagļi un laupa laupītāji. Šķiet, vispirms jānovērš šie drausmīgie noziegumi, tad tikai — valodas bandītisms.

Taču — no mazā izaug lielais, un nekad otrādi, no sīka neglītuma sākas baismīgais. Vārdkopai «noziedzības profilakse» būs tukša skaņa, ja šī profilakse neietvers sevī kā sastāvdaļu arī cīņu pret mātes vaļību.

Nav nācies dzirdēt, ka uz ielas, autoostā vai kur citur milicis aizrādītu kādam par nepieļaujamo, rupju izrunāšanos. Laikam ieslietu darbinieki (tāpat kā daļa darba kolektīvu vadītāju) nevis izliekas jēlos vārdus nedzirdam, bet patiešām vairs nedzird, pie tiem ir pieraduši. Un tas ir slikti. Rupja mute ir pirmā pazīme, ka cilvēks sacis morāli degradēties.

A. PASTARS

Rudzētos

Ar plecu pie pleca pretim nākotnei

● 22. septembrī Cēsis uzņēma Latvijas Politiski represēto apvienības II konferences 510 delegātus.

Tie bija cilvēki, ar kuriem staļinisms nežēlīgi izrēķinājās, turot garus gadus ieslodzījumā un mērdējot badā. Tie bija cilvēki, kuri pārcietuši un izturējuši mocības.

Vispirms ar ziediem rokās konferences delegāti no Cēsu kultūras nama devās uz pilsētas laukumu, kur kādreiz stāvējis piemineklis Cēsu kauju dalībniekiem un kuru PSKP politikas īstenotāji iznīcinājuši, jo dažus metrus tālāk bijis jāuzceļ Ļeņina piemineklis. Tālāk gājiens turpinājās līdz baznīcai, kuras pagalmā tiks uzcelts piemineklis Cēsu represētajiem — tiem, kuri nomocīti Sibīrijā.

Konferenci atklāja Ogres politiski represēto kluba priekšsēdētājs A. Meijers. Ar klusuma brīdi, noliecot galvas, un trīs sveču aizdedzināšanu delegāti pieminēja Sibīrijas sasalmā palikušos. Latgales novada svecīti aizdedzināja livāniete E. Rozenšteina.

Par Politiski represēto apvienības darbību informēja tās priekšsēdētājs E. Būmanis. Viņš atzīmēja arī Livānu kluba «Atbalss» vadītājas Dz. Ušackas ieguldījumu kluba darbības izvērsēšanā.

Interesantas ziņas sniedza I. Noskova kungs. No 1935. līdz 1941. gadam Padomju Savienībā apcietināti 19 miljoni, bet noslepkavoti 7 miljoni cilvēku, tajā skaitā — sievietes un bērni. Pavisam PSRS staļinisma gados represēti apmēram 100 miljoni cilvēku. Latvijā — 216 tūkstoši. Cilvēku izsūtīšanā

piedalījušies arī regulārā armija.

Saistošas bija arī citu delegātu, kā arī viesu runas. No tālās Igarikas bija atbraucis Leopolds Baranovskis un pastāstīja, ka šajā pilsētā vēl dzīvo 33 latvieši. Latvijas Republikas Augstākās Padomes deputāts Kides kungs atzina, ka parlaments sapinies savā darbībā, notiekot mīnāšanās uz vietas, kas traucē pieņemt svarīgus lēmumus. Deputāts vēl teica: «Partijai arī jāmaksā represētajiem. Represijas taču notika pēc PSKP pavēles, tāpēc tai jāsedz zaudējumi». Par to tika uzrakstīta vēstule M. Gorbačovam.

E. Berklava kungs runāja par republikas pilsonību, Ilze Cielava, I. Godmaņa kunga palīdzība, — par samaksu represētajiem, jo pēc Ministru Padomes priekšsēdētāja uzstāšanās televīzijā represēto vidū radusies neapmierinātība.

Konference izdarīja labojumus Politiski represēto apvienības statūtos un pieņēma rezolūciju par Latvijas Republikas pilsonību. Pieņemta arī rezolūcija par Lietuvas Republikas Augstākās Padomes priekšsēdētāja Vitauta Landsberga izvirzīšanu par kandidātu Nobeja miera prēmijai, kā arī atklāta vēstule Latvijas Republikas Augstākajai Padomei par zemes reformu.

Par Politiski represēto apvienības priekšsēdētāju konferences delegāti atkārtoti ievēlēja E. Būmani.

Laimdota VIKSNA

Livānos

Kā mums iekārtot Krieviju?

(Man iespējamie apsvērumi)

Tuvākā nākotne

- Komunisma pulksteņi savu laiku noskaitījis.
- Taču betona būve vēl nav sabrukusi.
- Un kaut mēs atbrīvošanās vietā netiktu saspiesti zem tās drupām.

Mums zemāk vairs nav kur krist

Kurš gan no mums tagad nezina mūsu nelaimes, kaut gan tās aizplūvotas ar melnīgo statistiku Septiņdesmit gadu sekodami akli dzimušajai un laundabīgajai Marksa un Ļeņina utopijai, mēs esam nolikuši uz bēdes blūka vai ieģruduši nemākulīgi vadītā, pat pašnāvēciskā «tēvijas kara» atvarā trešdaļu sava zemes iedzīvotāju. Mēs esam zaudējuši savu kādreizējo pārpilnību, iznīcinājuši zemniecību un tās mājvietas, mēs esam tai ļāpuši jēgu audzēt maizi, bet zemi atradinājuši dot ražu, turklāt vēl to pārvērtuši par jūrām un purvjiem. Ar savas pirmatnējās rūpniecības atkritumiem mēs esam sagandējuši pilsētu apkārtni, saindējuši upes, ezerus un zivis, nu jau mēs galīgi nobendējam pēdējo ūdeni, gaisu un zemi, papildus vēl izplatīdami atomnāvi, vēl iepirkdami no Rietumiem uzglabāšanai radioaktīvos atkritumus. Neprāšu vadībā sevi izpu-

tinādami nākamo lielo ieguvumu vārdā, mēs esam izcirtuši savus bagātos mežus, izlaupījuši savas nesalīdzināmās zemes dziļu bagātības, neatgūstami tās atņemdami mūsu mazbērniem, mēs esam visu to bez žēlastības izpārdevuši ārzemēs. Esam novārdzinājuši mūsu sievietes nepanesami smagos darbos, atrāvuši viņas no bērniem, bet pašus bērnus lēmuši slimbībām, mežonībai un izglītības imitācijai. Pilnīgi nolaista ir mūsu veselība, un nav zāļu, pat veselīgu uzturu mēs jau esam aizmirsuši, miljoniem cilvēku nav dzīvokļu, un nomācošā personiskā beztiesība iespiedusies pat visdziļākajās mūsu zemes porās, bet mēs turamies tikai pie viena: kaut mums neliegtu pastāvīgo zūpošanu.

Bet cilvēks jau tā ir veidots, ka visas šīs bezjēdzības un posta darbus mēs spējam paciest kaut vai visu savu mūžu — lai tikai

neviens neuzdrīkstas aizvainot, aizskart mūsu nāciju! Tad mūs nekas nepiespiedīs mūžīgi samierināties, tad mēs ar sašutuma radītu drosmi grābjam akmeņus, rungas, piķus un šautenes un metamies vīrsu kaimiņiem dedzināt viņu mājas un nogalināt viņus pašus. Tāds ir cilvēks: nekas mūs nespēs pārliecināt, ka mūsu bēdas, nabadzība, agrinās nāves un bērnu degenerēšanās — ka kāda no šīm nelaimēm ir svarīgāka par mūsu nacionālo lepnumu!

Taisni tāpēc, sākdami kaut ko darīt mūsu atveseļošanās un dzīves nokārtošanas labā, mēs esam spiesti vispirms domāt nevis par smeldzošajām vātīm, nevis par nomācošajām ciešanām, bet gan par atbildi: kas notiks ar nācijām? Kādās ģeogrāfiskajās robežās mēs ārstēsimies vai mirsim? Bet tikai pēc tam par to, kā mēs ārstēsimies.

Kas tad ir Krievija?

Šī «Krievija» jau ir bružāta un bružāta, katrs to piesauc vietā un nevietā. Un kad briesmonis — PSRS — tiecas sagrābt kādus Āzijas vai Āfrikas gabalus, arī tad visā pasaulē skandināja: «Krievija, krievi...».

Bet kas tad isti ir Krievija? Sodien. Un rīt (vēl svarīgāk). Kas šobrīd sevi pieskaita pie nākamās Krievijas? Un kur Krievijas robežas redz paši krievi?

Trijos gadsimta ceturksņos, mums dzenot iekšā un daudzīnot «sociālistisko tautu draudzību», komunistiskā vara tā nolaidusi, samudzinājusi un sagandējuši attiecības starp šīm tautām, ka vairs nemaz nav redzams, kā mēs vārētu atgriezties pie tās — ar bēdīgiem izņēmumiem — mierīgās nāciju kopdzīves, pie tās pat miegainās nāciju nešķirošanas, kāda bija gandrīz sasniegta pirmsrevolūcijas Krievijas pēdējos gadu desmitos. Vārbūt vēl nav par vēlu tikt skaidrībā un visu nokārtot — bet ne jau tajā ļaunajā nelaimē, kas mūs tagad purina kā vētra. Šobrīd liekas, ka nākotnei būtu mierīgāk un labāk, ja tie, kas vēlas nošķirties atsevišķai dzīvei, arī nošķirtos. Un tieši sakarā ar to vispārējo nacionālo spriedzi, kas mums aizēno pārējo dzīvi, kaut vai tā ietu bojā, pastāvēt šai kaislībai, no kuras šobrīd mūsu zemē reti kāds ir brīvs.

Ak vai, mēs daudzi zinām, ka komunālajā dzīvoklī dažkārt pat dzīvot negribas. Tāds saspīlēts stāvoklis mums tagad ir radies arī ar nācijām.

Daudzās malienes republikās centrālās spēki jau ir tā iekustējušies, ka tos nevar apturēt bez vardarbības un asiņim — un arī nevajag apturēt par šādu cenu! Mums viss tagad ir tik stipri sakustējies, ka «padomju sociālistiskā» tik un tā izirs, tik un tā! Un mums nav istas izvēles, nav par ko domāt, bet tikai jārikojas veicīgāk, lai apsteigtu nelaimi, lai sašķelšanās notiktu bez nevajadzīgam cilvēku ciešanām, turklāt vienīgi tā sašķelšanās, kura jau patiešām nav novēršama.

Tātad es redzu — nevilcinoties skaļi un skaidri jāpaziņo: trīs Baltijas republikas, trīs Aizkaukaza republikas, četras Vidusāzijas republikas un arī Moldāvija, ja tā vairāk sliecas uz Rumāniju, tas ir vienpadsmit — jā! — noteikti un negrozāmi atdalīsies. (Bet par atdalīšanās procesu — kādas lappuses tālāk.)

Par Kazahiju. Tagadējo milzīgo tās teritoriju komunisti saģraizīja bez apdoma, kā pagādījās: ja kaut kur reizī gadā ierodas nomadi ar ganāmpulkiem — tā ir Kazahija. Tajos gados taču uzskatīja: tas nepavisam nav svarīgi, kur novilkt robežas, — vēl mazliet, vēl mazdrusciņ, un visas nācijas saplūdis vienā. Tālredzīgais Iljičs pirmais teica, ka robežu jautājums «ir pat desmitajā vietā». (Tā arī Karabahu piegrieza. Azerbaidžānai, kāda starpība, kur tā atradīsies, tobrīd vajadzēja izdabāt padomju sirsniņajam draugam — Turcijai.) Līdz 1936. gadam Kazahija

vēl bija autonoma republika Krievijas Federācijā, pēc tam to pārvērtā par savienoto republiku. Un tā taču izveidota no Dienvidsibīrijas, dienvidu Pieurāliem un vēl centrālajiem tukšnešajiem plašumiem, kuru kopš tā laika pārveidojuši un apbūvējuši krievi, zeki un izsūtītās tautas. Tagad visā uzpūstajā Kazahijā kazahu ir krietni mazāk par pusi. Viņu īsto novadu, viņu stabiļo tēvijas daļu — lielo dienvidu apgabalu loku, kas sniedzas no galējiem austrumiem uz rietumiem gandrīz līdz Kaspijas jūrai, patiešām lielākoties apdzīvo kazahi. Un ja šajos ietvaros viņi grības atdalīties — lai to dara ar dieva palīgu.

Tad nu atskaitot šīs divpadsmit, paliek tas, ko var saukt par Krievzemi, kā sauca senos laikos (krievu vārds gadsimtiem ilgi aptvēra mazkrievus, lielkrievus un baltkrievus), vai par Krieviju (nosaukums kopš XVIII gadsimta), vai arī atbilstoši tagadējai istajai būtībai — par Krievijas savienību.

Un tajā tik un tā vēl paliks simt tautu un tautību, no pavisam lielām līdz pavisam mazām. Tad nu te, no šī sliekšņa mēs visi varēsim rīkoties un mums būs jārikojas ļoti gudri un labestīgi, tikai no šī brīža mēs varēsim un mums vajadzēs likt lietā visus prāta un sirds spēkus, lai nostiprinātu nāciju raženu sadarbību, katras nācijas kultūras viengabalātību, saglabātu katras nācijas valodu.

Kāds vārds lielkrieviem

Jau gadsimta sākumā mūsu ievērojamais domātājs S. Križanovskis paredzēja: «Istajai Krievijai nav kultūras un tikumisko spēku rezervju, lai asimilētu visas malienes. Tas novājina krievu nacionālo kodolu.»

Un tas taču tika teikts bagātā, plaukstošā zemē, iekams bija iznīcināti miljoniem mūsu tautas piederīgo, turklāt ne jau akli nemot visus no vietas, bet gan mērķtiecīgi izkaujot pašu krievu ziedu.

Tagad tas iegūst tūkstoškārt svarīgāku jēgu: mums nav spēku malienēm, nav ne saimniecisko, ne garīgo spēku. Mums nav spēku impērijai! Un nevajag arī, lai tā noveļas no mūsu pleciem, jo tā mūs sašķaida un izsūc, paātrina mūsu bojā eju.

Es ar bažām redzu, ka krievu nacionālā pašapziņa, kas tagad mostas, savā lielajā daļā nekādi nevar atbrīvoties no telpiski lielvalstiskās domāšanas, no impēriskā skurbuļa, ka tā pārņēmusi no komunistiem nekad neeksistējušo, uzpūsto «padomju patriotismu» un lepojas ar to «padomju lielvalsti, kas niekalbja Iljiča otrā laikmetā izšķieda mūsu gadu desmitu pēdējo ražotspēju bezgalīgam, nevienam nevajadzīgam bruņojumam, kas tagad tiek nelietderīgi iznīcināts, apkaunoja mūs, parādīja mūs visai planētai kā neremināmi alkatīgus ieburcējus, kad mums pašiem jau trīcēja celi un mēs kuru katru brīdi varējām bezspēkā saņemt. Tas ir viskaitīgākais mūsu apziņas sašķiebums: «Toties mēs

esam liela zeme, ar mums visi rēķinās.» Tieši tas jau nozīmē pašaieliedzīgu komunisma atbalstīšanu, kaut paši mirstam. Japāna taču spēja samierināties, atteikties gan no starptautiskās misijas, gan no vilinošām politiskām avantūrām — un uzreiz uzplauka.

Tagad stingri jāizvēlas starp impēriju, kas vispirms pazudina mūs pašus, un mūsu pašu tautas garīgo un fizisko glābšanu. Visi zina: mūsu mirstība pieaug un pārsniedz dzimstību — tā mēs izzudisim no zemes virsai! Turēt lielo impēriju nozīmē lemt izmirstībai pašiem savu tautu. Kālab vajadzīgs šis raibas sakausējums?

(Turpinājums sekos.)

Uz tikšanos sestdien!

Rudeņos ik sestdienas un svētdienas daudzās republikas pilsētās un ciemos organizē dažādas skrējēju un solotāju sacensības. Pēdējos gados ļoti aktīvi un ar panākumiem, es pat teiktu — visās republikas malās, piedalās mūsu rajona sportisti. Nozīmīgākais starta bija tautas skrējienis «Rīga 90». Starp aptuveni 400 skrējējiem, kuri devās 8 kilometru distancē ar laika kontroli, 35 bija mūsu rajona pārstāvji un viņu uzvārdi pārsvarā jāmeklē rezultātu tabulās pirmajā pusē.

Republikas čempions soļošanā Normunds Ivzāns apliecināja, ka viņš ir vērtīgs konkurents arī skrējējiem, Fizikālās institūta stadionā finišēdams trešais. Normunda rezultāts — 28 min. 58 sek. Guntars Ormanis ierindojās 12. vietā — 30 min. 24 sek., Ivars Zeltiņš 15. vietā — 30 min. 39 sek. Pirmo reizi republikas elites skrējēju vidū «ielauzās» līvānietis Genādijs Aleksejevs, izcīnot 17. vietu un finišā apsteidzot republikas čempionu 30 kilometru distancē Georgu Jermolajevu. Riebiņu vidusskolas fizikālās skolotājs Leonīds Valdons finišēja trīsdesmit astotais, bet Aglonas internātskolas audzēknis Imants Saharovs ierindojās 41. vietā, šoreiz apsteigdam savas skolotāju Andri Tulu un arī pārejos internātskolas skrējējus, kuri kuolā skaitā piedalījās skrējienā. No internātskolas meitenēm visātrāk distancē veica Simona Zilberte, izcīnot 27. vietu ar rezultātu 43 min. 18 sek. Visjaunākais savā vecuma grupā (tikai 12 gadi) dalībnieks mūsu vidū bija Edgars Kudriņš no Vārkavas, distancē veicot 38 min. 9 sek. Absolūtā vērtējumā arī viņš bija starp pirmajiem 200 dalībniekiem.

Ne tikai ar dalībniekiem bagātas bija laikraksta «Sports»

balvu izcīņas sacensības skrējienā un soļošanā, kas vienlaikus bija republikas čempionāts 30 kilometru skrējienā un soļošanā. Te startēja pašlaik visi spēcīgākie skrējēji un solotāji (savās vecuma grupās). Distancē neizgāja vien daži spēcīgākie republikas maratonisti, kuri gatavojas sacensībām ārzemēs. Tomēr tas nemazina mūsu rajona patlaban otrā spēcīgākā maratonaista Leonīda Valdona panākumu, kurš republikas čempionāta 30 kilometru skrējienā izcīnīja 5. vietu. Roberts Ivzāns bija septītais, bet viņa brālis Normunds atkal izvēlējās skrējšanu, ar to krietni sarūgtinādam «istos» skrējējus. Viņš ļoti pārliecinoši uzvarēja 15 kilometru distancē junioriem. Otrās finišēja mūsu rajona pārstāvis Ivars Zeltiņš. Dubultuzvara arī 10 kilometru distancē (soļošanā) jauniešiem. Pēc uzvaras hēru un jaunatnes spartakiādē Viaceslavs Grigorjevs piedzīvoja divus sāpīgus zardējumu sporta skolu meistarsacīkstēs un republikas jaunatnes čempionātā un abas reizes no Aivara Salenieka, kurš tagad macās Murjāņu sporta koledžā.

Sporta kluba «Cerība» un, atklāti sakot, arī šo rindu autora neizdarības dēļ izpalika starta Baltijas republiku jaunatnes čempionātā. Tagad Vjačeslavs atkal bija pirmais, tiesa gan, no Aivara «aizbēga» tikai finišā. Tuvu medaļai 5 kilometru distancē jauniešiem tika arī Aglonas internātskolas audzēknis Vladimirs Melņiks. Vladimirs to noskrēja 18 min. 15 sek. un izcīnīja 4. vietu.

Ir skriets un soļots arī Ogrē, Cēsīs, Jēkabpilī, ir izcīnītas dažādas balvas un diplomu, kuru uzskaitīšana lasītāju varētu nogurdināt. Jā, mums nav skrējēju kluba, vismaz nav uz papīra, kā to alkst redzēt rajona sporta ko-

mitejas priekšsēdētājs. Toties ir skrējēji un solotāji, kurus, nebaldos teikt, pazīst visas republikas sporta draugi. Taču man nekas nav pretī arī skrējēju klubam, drīzāk — otrādi. Bet vispirms nepieciešamas telpas, kur var atnākt uz treniņu, — pasēdēt, iedzert tēju, paskatīties televizoru, video, pēc treniņa nomazgāties dušā. Un pats galvenais — nepieciešams stadions. Baidos, ka skrējšana pa Līvānu pilsētas ielām un izdangātajiem ceļiem drīz aizbaidīs pat vislielākos entuziastus. Piemēri jau ir bijuši arī Preiļos. Tagad pie tā nodomājais ķerties Leonīds Valdons uz sporta kluba «Cerība» bāzes. Ļoti gribētos, lai viņam veiktos.

Tik daudz par skrējēju un solotāju aizvadītās vieglatlētikas sezonas sacensībām un rūpēm. Atliek aicināt jūs uz tradicionālo skrējēju un solotāju pilsētas ielām. Sogad tam ir jubilejas reize — desmit gadi! Ir mainījusies trase, distancu garums, sākot no 2 kilometriem mazajiem sporta draugiem līdz pusmaratonam divnadsmit dažādās vecuma grupās. Iespējams veikt arī īsāku distanci bez laika kontroles, protams, tad nepretendējot uz Līvānu stikla fabrikas izgatavotajām balvām. Vimpelīti gan apsolīt varu (vismaz pirmajiem 400 dalībniekiem).

Priecāšos par katru dalībnieku. Un tomēr, cienījamie vecāki un skolotāji, klašu audzinātāji: nesiediet bērnu skriet ar varu! Pie tam vēl tāds, kuri fiziski tam nav gatavi. Lai katram ir skrējšanas prieks, kas to aicina uz startu. Tātad uz tikšanos Līvānos jau šosestdien!

J. LAZDĀNS,

sporta biedrības «Vārpa» treneris

Par benzīna sadali

Latvijas iedzīvotājiem oktobrī noteiktas šādas benzīna izsniegšanas normas:

- automašīnu un motociklu ar blakusvāģiem īpašniekiem — 60 litri,
- motociklu (bez blakusvāģiem), motorlaivu īpašniekiem — 40 litri,
- motorolleru, motobloku, mopēdu, zāles plāvēju un tiem pielīdzinātu lauksaimniecības mašīnu īpašniekiem — 20 litri,
- transporta līdzekļu vadītājiem — invalīdiem — 60 litri.

Sakarā ar talonu trūkumu pret vienu talonu, uz kura ir atzīme «10 litri», tiks pārdoti 20 litri benzīna.

J. LIVDANS,
rajona Tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks

SĒS informē

Nedēļas laikā radioaktivitāte rajonā nepārsniedza Latvijai raksturīgo dabisko fonu un bija 9 — 12 mikrorentgeni stundā. Līvānos dzīvojamajā masīvā, kas pakļauts stikla fabrikas gaisa piesārņojumiem, ņemti 12 paraugi, kas pārbaudīti 2 rādītājos. Reģistrēts, ka 2 paraugos slāpekļa dioksīda koncentrācija pārsniedza pieļaujamo normu 1,2 reizes.

V. MININS,
sanitāri epidemioloģiskās stacijas galvenais ārsts

Latvijas Republikas Laikraksts Diena

Nopietnākais Latvijas preses izdevums —
LATVIJAS REPUBLIKAS LAIKRAKSTS
DIENA!

Vairāk nekā 200 laikraksta līdzstrādnieki Latvijā un citās valstīs, izmantojot mūsdienīgāko informācijas apstrādes tehnoloģiju, strādās tieši Jums!

Laikraksts *Diena* iznāks sākot ar novembri uz 8 lielformāta lappusēm (sestdienās ar īpašu pielikumu — uz 16 lappusēm) latviešu un krievu valodās 5 reizes nedēļā.

Atdzīvinot daudzus piemirstus žurnālistikas žanrus un tēmas, laikraksts operatīvi, bezkaislīgi un profesionāli stāstīs par pēdējās diennakts notikumiem Latvijā un citur pasaulē.

Politika, ekonomika, business, zinātne, ekoloģija, veselības aizsardzība, izglītība, kultūra, māksla, sports, atpūta, humors, reklāma un sludinājumi — VIENĀ LAIKRAKSTĀ VISS NEPIECIEŠAMĀIS!

Jauns Latvijas Republikas laikraksts *Diena* ir pirmais solis solidas un mūsdienīgas preses industrijas radīšanā.

Laikraksta *Diena* parakstīšanās indekss 1991.

gadam:

izdevumam latviešu valodā — 68116,

izdevumam krievu valodā — 68117.

Gada abonementa cena — 61 rbļ.

IZLEMIET, KAS IR PRĀTĪGĀK — PASŪTĪT DAUDZ LĒTU AVĪŽU, VAI VIENU PAMATĪGU LAIKRAKSTU?

PĀRDOD grūsnu teli. Tārunis 51429. MAINA traktorū T-40 pret jaunu T-25. Zvanīt 36699.

LIVĀNU PMK PROJEKTESĀNAS GRUPA pieņem pasūtījumus no organizācijām un individuālajiem pasūtītājiem:

- ♦ individuālo dzīvojamo un saimniecības ēku,
- ♦ zemnieku saimniecību,
- ♦ sabiedrisko ēku projektu un tāmju dokumentācijas izstrādāšanai un tipa projektu piesaistei.

Adrese: Preiļu rajons, Līvāni 228264, Stacijas ielā 5, telefons 43793, teletāips 02 323429 JEL.

LIVĀNU APAVU
DARBNICA

līdz gada beigām nepieņem pasūtījumus jaunu apavu izgatavošanai sakarā ar materiālu trūkumu. Administrācija

PREIĻU DARBĀ

IEKĀRTOSĀNAS BIROJS

atrodas LKP rajona komitejas ēkā, Raiņa bulvārī 26, 5. kabinetā.

Programmas „Latgola“ anketa

PIEDĀVAJAM jums iespēju piedalīties Latgales novadam veltītās programmas veidošanā, iesūtot mums savus vērtējumus, priekšlikumus, pārmetumus un vēlējumus. Lai atvieglotu šo darbu, piedāvājam jums anketu. Atbildes lūdzam sūtīt: 226018, Latvija, Rīga, Zaķusalas krastmala 3, programma «Latgola».

1. Vai jūs regulāri skatāties mūsu raidījumus?

2. Kas visvairāk piesaista un patīk tajos?

3. Kas neinteresē un nepatīk?

4. Ieteiciet kādu tēmu raidījumam

5. Vai jūsprāt Latgalei ir vajadzīgs savs televīzijas centrs, kurš raidītu tikai Latgales novadam?

6. Vai jūsprāt programma «Latgola» pietiekami objektīvi un pilnīgi atspoguļo Latgalē notiekošo?

7. Vai informācija par Latgales aktualitātēm mūsu programmā ir pietiekama?

8. Ja nav noslēpums,

a) jūsu vecums

b) dzīvesvieta

c) izglītība

Sirsniņš paldies par atsaucību cerībā uz turpmāko sadarbību!

«Latgolas» veidotāji

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

Tārunis uzziņām: 22305.

Izdod apgāds «Avīze», Rīga, Sarkanarmijas ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 000069.

Iespējamais ražošanas apvienības «Līta» Daugavpils tipogrāfijā Valkele ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena nos. iespiedloksne.

Mēlens 13941 eksemplārs (latviešu valodā) — 9990 eksemplāri, krievu valodā — 3951 eksemplārs. Pas. 925.

«Новадникс» («Земля»). Газета Преильского района Латвийской Республики на латышском языке.

Indekss 68169

Cienījamie lasītāji!

Pasūtiet avīzi «Novadnieks» 1991. gadam! Parakstīšanās maksa 12 mēnešiem — 13,92 rbļ., 6 mēnešiem — 6,96 rbļ., 3 mēnešiem — 3,48 rbļ., vienam mēnesim — 1,16 rbļ.